

Dnr 2022–572

Revisorsinspektionen
Swedish Inspectorate of Auditors

ÅRLIG RAPPORT 2021

Postadress/Postal address
Box 24014
104 50 Stockholm
Sweden

Besöksadress/Visiting address
Karlavägen 104
www.revisorsinspektionen.se
ri@revisorsinspektionen.se

Telefon/Telephone
08-738 46 00
+46-8-738 46 00

Org.nr
202100-4805

Innehåll

1	Inledning	3
2	Återblick.....	3
3	Tillgången till kvalificerade revisorer i samhället.....	4
3.1	Utbildningsplaner	4
3.2	Revisorsexamen	4
3.3	Revisorskåren.....	6
3.4	Återkomst till yrket	12
4	Iakttagelser från tillsynsverksamheten	12
4.1	Kvalitetskontroller.....	13
4.2	Riskbaserad tillsyn	14
4.3	Tematillsyn	20
4.4	Internationell utveckling.....	20
5	Hur utreds en anmälan mot en revisor.....	23

Publicerad 31 mars 2022

1 Inledning

Enlig förordningen (2007:1077) med instruktion för Revisorsinspektionen ska myndigheten följa utvecklingen inom revisorsområdet och särskilt beakta nya nationella och internationella förhållanden som har eller kan få betydelse för tillsynen över auktoriserade och godkända (kvalificerade) revisorer och revisionsbolag samt för tolkningen och utvecklingen av god revisors- och revisionsred.

Den årliga rapporten är en återrapportering av myndighetens bevakning av den nationella och globala utvecklingen inom revisors- och revisionsområdet samt en sammanställning av de viktigaste iakttagelserna från myndighetens verksamhet.

2 Återblick

Utvecklingen av revisionen och tillsynen av den är nära sammankopplade. Det är mycket som talar för att branschen de kommande åren står inför omfattande förändringar. Revisorsinspektionen har ställt sig positiv till flera initiativ som regel- och standardsättare har presenterat under året och som bedöms få stor påverkan även på tillsynen. Detta gäller bl.a.:

- Förslag till en standard för den kommunala räkenskapsrevisionen som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer (Skyrev) och FAR tagit fram. De samarbetande organisationernas plan är att innan sommaren år 2022 fatta beslut om standarden. Myndigheten bedömer att detta bidrar till en ökad tydlighet för de sakkunniga som utför räkenskapsrevisionen på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna.
- Den internationella standardsättaren International Audit and Assurance Standards Board (IAASB) har lämnat ett förslag till ny revisionsstandard för mindre komplexa företag, Less Complex Entities (LCE). Ett beslut från IAASB om ett eventuellt införande av en ny standard förväntas fattas i december 2022. Utifrån de specifika förhållanden som råder i Sverige, med en låg gräns för revisionsplikt och att revisorerna bedöms fylla en viktig samhällsuppgift i kampen mot den ekonomiska brottsligheten, ser myndigheten ett behov av en standard för mindre komplexa företag.
- EU-kommissionen antog under år 2021 ett förslag till direktiv om förändrad hållbarhetsrapportering, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), vilket innebär stora förändringar i och uppdateringar av de befintliga rapporteringskraven i det nuvarande regelverket. Förslaget innehåller bl.a. krav på revision av rapporterad information, vilket myndigheten bedömer öka tillförlitligheten och förtroendet för företagets hållbarhetsinformation.
- EU-kommissionen genomförde under året en konsultation om att förbättra företagsrapporteringens kvalitet och regelefterlevnad. Det omfattar en utvärdering av företagsstyrning, lagstadgad revision och revisorstillsyn och hur dessa tre områden samspekar med varandra. Konsultationen förväntas ligga till grund för en kommande översyn av EU-revisionspaketet från år 2014. Myndigheten värdesätter att kommissionen tar ett helhetsgrepp kring dessa frågor eftersom revision fått en allt mer integrerad roll i det globala finansiella ekosystemet.

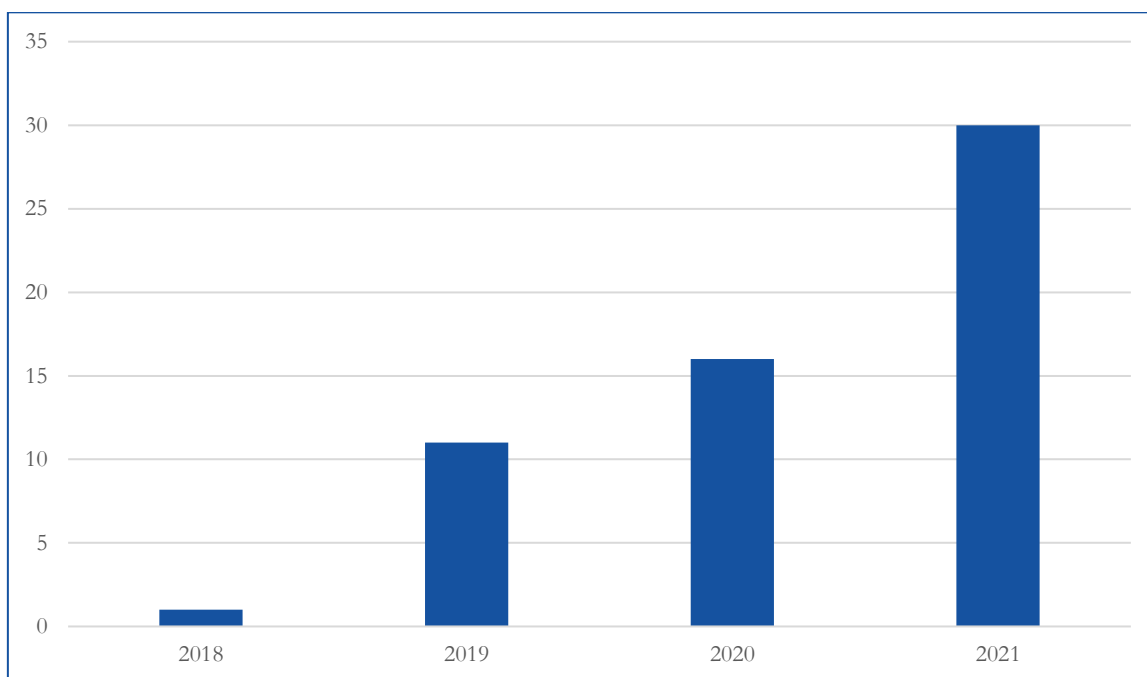
3 Tillgången till kvalificerade revisorer i samhället

3.1 Utbildningsplaner

I Revisorsinspektionens föreskrifter (RIFS 2018:1) om revisorsexamen finns närmare bestämmelser om vad som krävs för att bli auktoriserad revisor. Det är tio ämnesområden som ska studeras inom ramen för den teoretiska utbildningen, varav ämnesområdena 6–10 kan studeras vid ett revisionsföretag eller vid universitet/högskola. Utbildning som sker vid ett revisionsföretag ska följa en utbildningsplan som är godkänd av Revisorsinspektionen.

I slutet av år 2018 godkände myndigheten den första utbildningsplanen. Under de efterföljande åren har det kommit fler ansökningar; framför allt under år 2021. I diagrammet nedan redovisas antal godkända utbildningsplaner per år.

Antal godkända utbildningsplaner per år

I samband med Revisorsinspektionens kvalitetskontroller på revisionsföretag görs kontroller av hur utbildningsplanen efterlevs.

3.2 Revisorsexamen

Totalt skrev 308 deltagare de två prov som anordnades under år 2021 och antalet godkända uppgick till 154. Andelen som klarade provet under år 2021, 57 procent, är på samma nivå som under åren 2020 och 2019. Det som främst drar ner resultatet för år 2021 är höstprovet, där andelen godkända var 41 procent.

Antal anordnade prov per år, antal deltagare i proven och antal deltagare med godkänt resultat

	2021	2020	2019
Antal ordnade prov	2	2	2
Antal deltagare i proven	308	291	328
Antal deltagare med godkänt resultat	154	165	183
Deltagare med godkänt resultat (%)	57	57	56

Av provdeltagarna kom 69 procent från någon av de sju största byråerna i Sverige och 31 procent från ett mindre revisionsföretag (Övriga). Andelen godkända deltagare från de sju största byråerna uppgick till 62 procent, och från övriga är motsvarande siffra 23 procent.

Antal deltagare under år 2021 fördelat på revisionsföretag

	PwC	EY	KPMG	Deloitte	GT	BDO	Mazars	Övriga
Antal 2021	56	55	35	27	19	15	5	96
Godkända 2021	34	38	21	19	11	8	1	22
Andelen godkända 2021	61%	69%	60%	70%	58%	53%	20%	23%
Andelen godkända 2020	61%	69%	58%	85%	75%	39%	50%	40%
Andel av deltagare 2021	18%	18%	11%	9%	6%	5%	2%	31%

Andelen kvinnor som skrivit prov för revisorsexamen har i medeltal varit 45 procent mellan åren 2016–2021. Störst andel kvinnor var år 2020 då siffran uppgick 52 procent, lägst andel var år 2021 med 42 procent. Det är således en förhållandevis jämn könsfördelning bland de som skriver prov för revisorsexamen.

Tabellen nedan sammanfattar de frågor där provdeltagarna under år 2021 fick högst respektive lägst andel av möjliga poäng på frågorna.

Resultat på enskilda frågor proven år 2021

Vad var deltagarna bra på?

- Beskriva vilka granskningsåtgärder som bör utföras kopplade till ansvarsfrihet
- Rapportering av brister rörande IT-behörigheter och utformning av tillkommande substansgranskningsåtgärder
- Upprätta en förvärvsanalys
- Beräkna årets förändring av fond för utvecklingsutgift
- Krav på närvaro vid lagerinventering
- Minoritetskyddsregler
- Återbetalning av aktieägartillskott
- Granskning av kundfordringar
- Redovisning av pågående projekt

Vad var deltagarna mindre bra på?

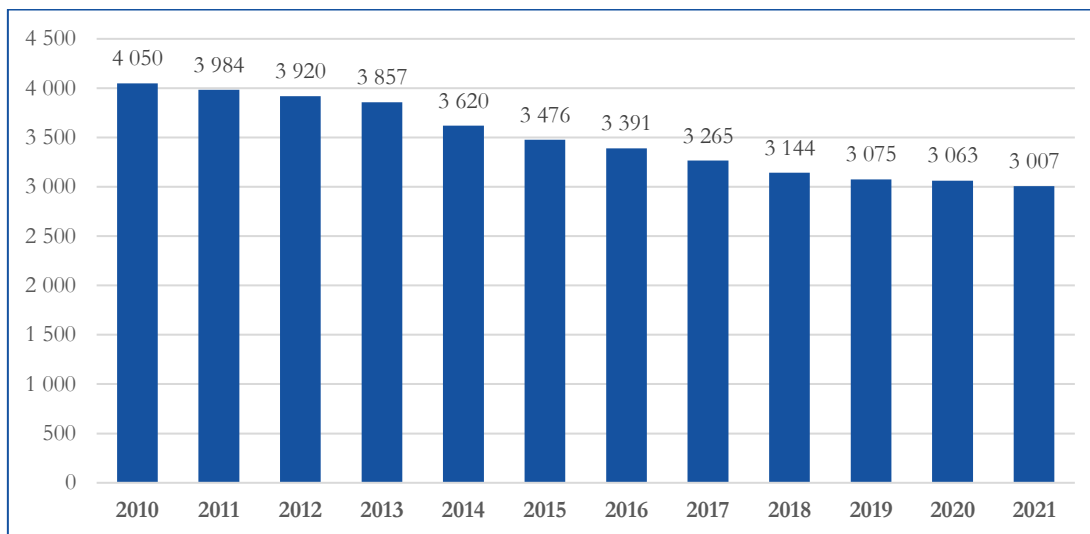
- Vad en koncernrevisor ska ta hänsyn till när denne utför granskning åt dotterbolagsrevisorer i koncernen
- Vilka överväganden ur ett momsperspektiv som bör göras av företagsledningen för ett holdingbolag vid fakturering av koncern-gemensamma kostnader i form av "Management fee" till dotterbolag
- Ge förslag på granskningsåtgärder för att säkerställa att segments-rapportering har upprättats korrekt
- Hur ett bolag går till väga för att ge ut en företagsobligation

3.3 Revisorskåren

Utvecklingen pekar tydligt på att en revisor förväntas granska allt fler områden och samtidigt axla rollen som multispecialist. Kompetensbasen behöver vara bred och flexibel för att yrkeskåren ska kunna möta nya krav på en högt kvalificerad lagstadgad revision. Det komplexa juridiska regelverket för revision, granskning av hållbarhet och digitaliseringen kommer att kräva särskilda kunskaper utöver det som ryms inom det traditionella revisionsbegreppet.

Regeringen tillsatte i december 2021 utredningen "Bolaget som brottsverktyg" vars uppdrag bl.a. innefattar frågan om ett eventuellt återinförande av revisionsplikten för små aktiebolag. Ett återinförande skulle få stora konsekvenser på efterfrågan på revisionstjänster.

Antal kvalificerade revisorer vid årets slut

Revisorskårens storlek har minskat varje år i över ett decennium.¹ Enligt studier¹ som har gjorts inom området finns det flera bakomliggande orsaker och Revisorsinspektionen ser med viss oro på utvecklingen. Under år 2020 avtog visserligen minskningstakten, möjligen tillfälligt som en effekt av pandemins inträde med ett osäkrare läge på arbetsmarknaden. Under år 2021 har dock nedgången fortsatt. Detta beror främst på att fler kvalificerade revisorer – många av dem relativt unga – har lämnat yrket; se mer om detta nedan.

Revisorsinspektionen ser det som angeläget att revisionsbranschen fortsatt arbetar med att behålla intresset för yrket, arbetsmiljön och en kultur som stödjer en hög revisionskvalitet. Detta skulle kunna bidra till att dämpa utflödet av kvalificerade revisorer och potentiella nya revisorer.

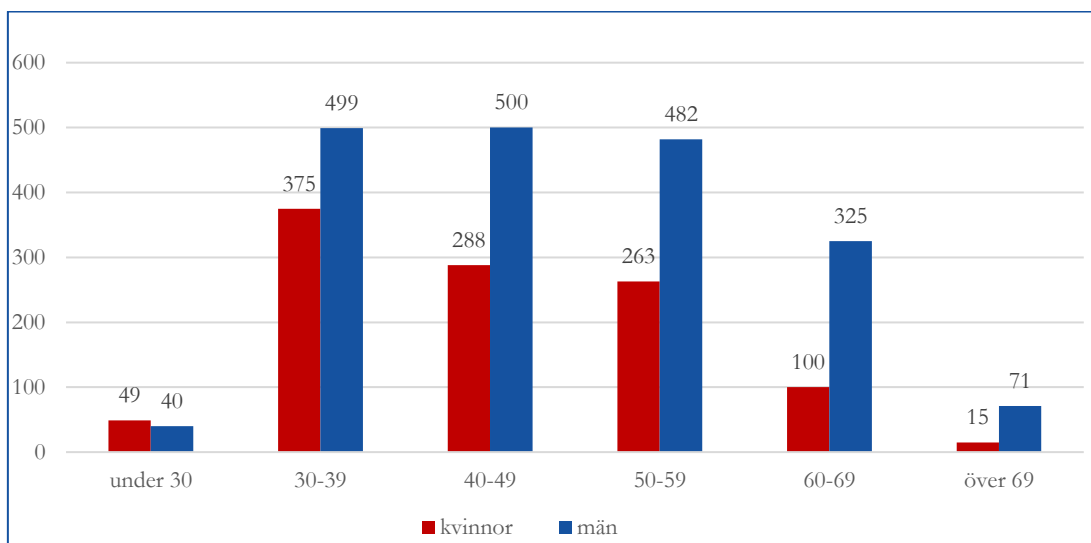
Revisorsinspektionen har under de senaste åren vidtagit åtgärder som bidrar till att säkerställa näringslivets och samhällets behov av kvalificerade revisorer. Under år 2018 genomfördes en reform av revisorsutbildningen som bl.a. hade till syfte att bredda kompetensbasen för revisorskåren och göra vägen fram till auktorisation mer effektiv och framkomlig.² Året därpå avskaffades det s.k. timkravet för att underlätta före detta revisorers återkomst till yrket.³ Det har dock hittills inte gått att iaktta någon signifikant effekt av dessa åtgärder för att motverka kårens minskning.

¹ Se närmare Revisorsinspektionens årliga rapport 2019, s. 6.

² Reformen innebar ändringar av 4 § förordningen (1995:665) om revisorer samt införandet av Revisorsinspektionens föreskrifter (RIFS 2018:1) om revisorsexamen. Läs mer i Revisorsinspektionens promemorior ”DEN FRAMTIDA REVISIONEN Morgondagens kompetenskrav – ändringar i förordningen (1995:665) om revisorer” (dnr 2017-1223) samt ”DEN FRAMTIDA REVISIONEN Morgondagens kompetenskrav – nya föreskrifter om utbildning och prov” (dnr 2017-1241).

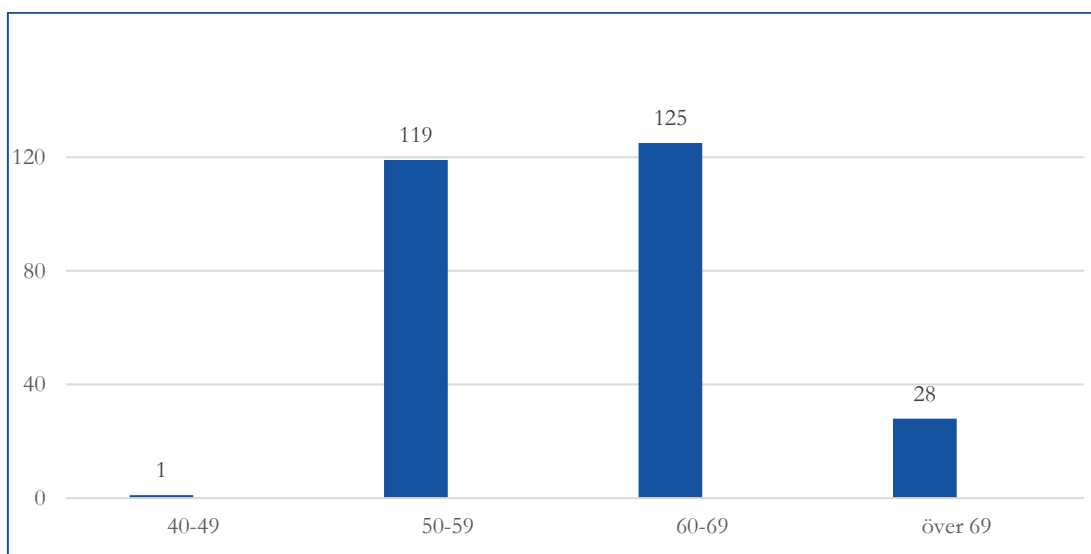
³ Se Revisorsinspektionens föreskrifter (2019:1) om auktorisation och godkännande samt Revisorsinspektionens promemoria ”DEN FRAMTIDA REVISIONEN En revisorskår med rätt kompetens – föreskrifter om auktorisation och fortbildning” (dnr 2019-447).

Antal kvalificerade revisorer vid utgången av år 2021 fördelat på kvinnor och män

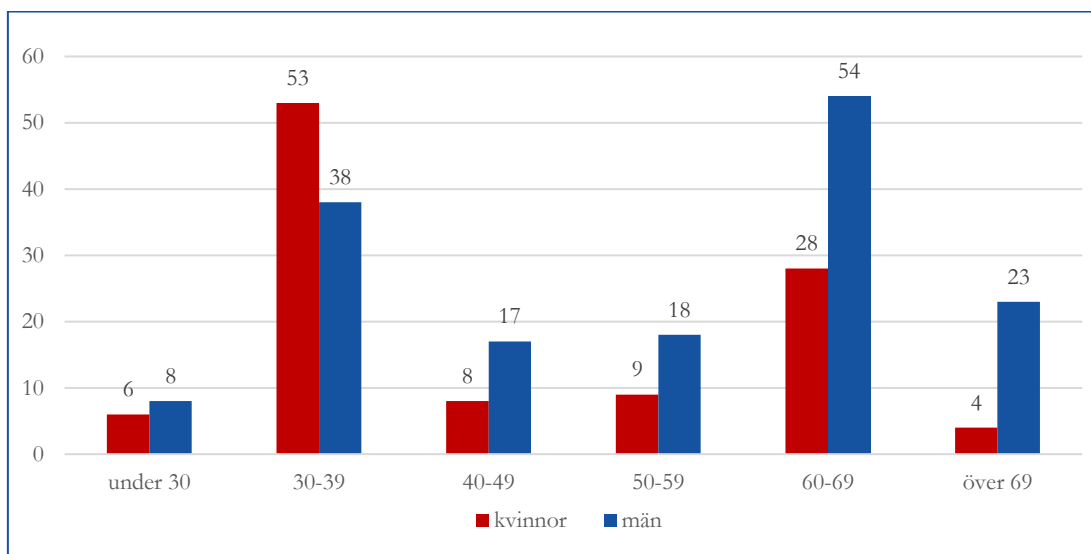
Vid utgången av år 2021 fanns det 3 007 kvalificerade revisorer, varav 36 procent var kvinnor. Andelen kvinnor föregående år var 35 procent.

Antal godkända revisorer vid utgången av år 2021 fördelat på ålder

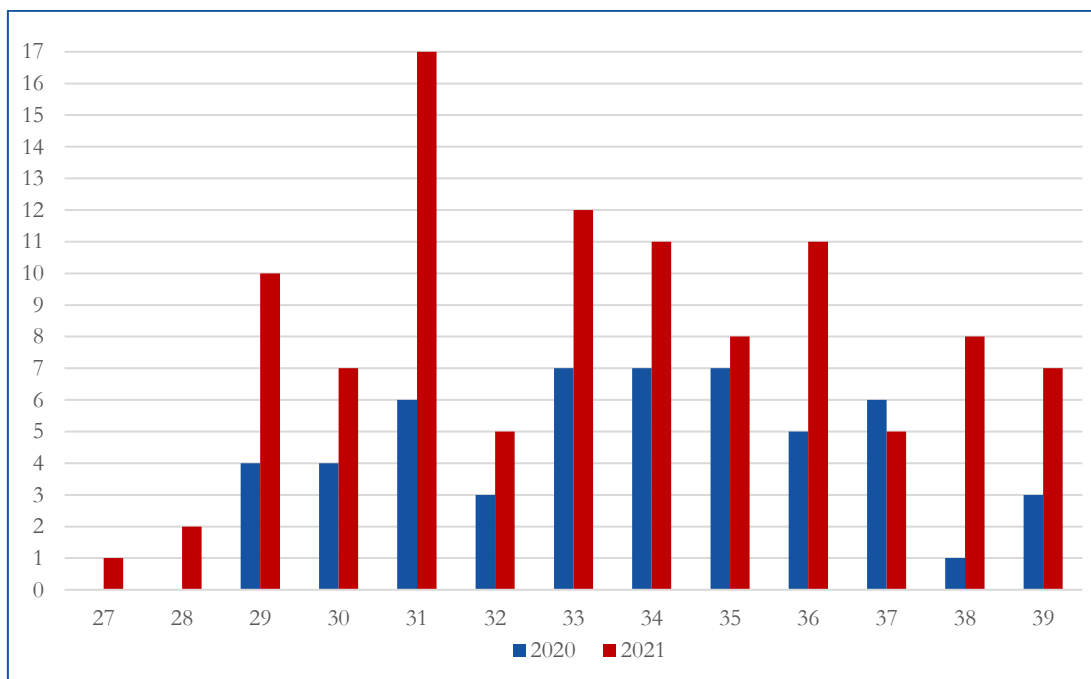
Till gruppen kvalificerade revisorer räknas både auktoriserade och godkända revisorer. Under de senaste fem åren har antalet revisorer inom kategorin godkända revisorer nästan halverats. Vid utgången av år 2021 uppgick antalet till 273 personer. På grund av gruppens relativt höga genomsnittsålder är det sannolikt att antalet kommer att fortsätta minska snabbt under de närmaste åren.

Antal kvalificerade revisorer som har avregistrerat sig år 2021 fördelat på ålder och kön

Under år 2021 lämnade 266 kvalificerade revisorer revisorsyrket, jämfört med 192 under föregående år. Av dessa var 158 män och 108 kvinnor. 109 var över 60 år.

Antal kvalificerade revisorer under 40 år som har avregistrerat sig år 2021 fördelat på ålder och jämfört med föregående år

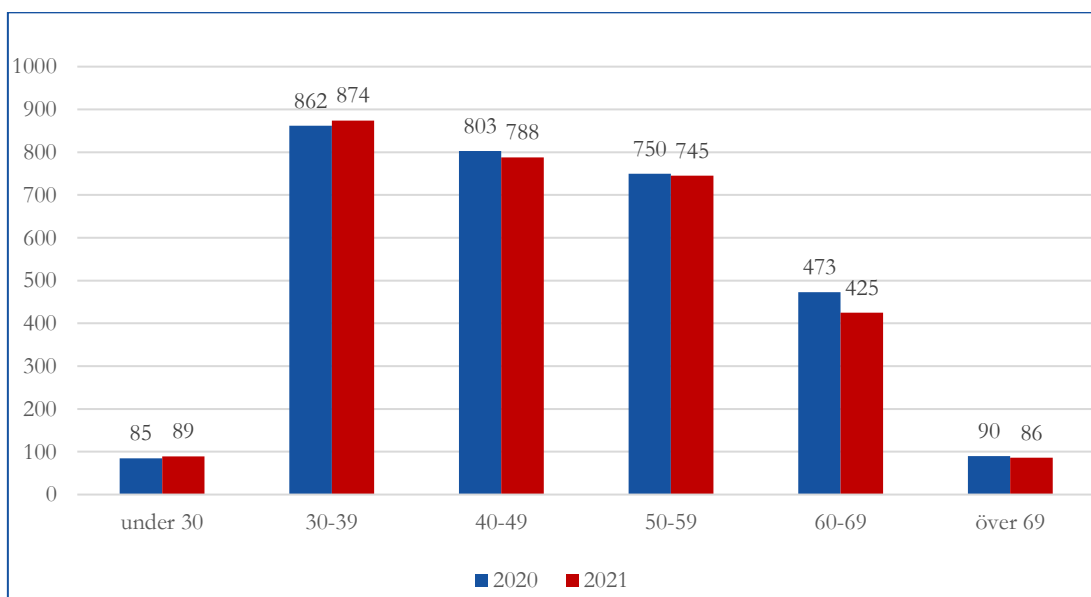
Av de kvalificerade revisorer som lämnade revisorsyrket under år 2021 var 105 under 40 år, jämfört med 53 under föregående år. När revisorskåren nu åter minskar är det till stor del yngre revisorer som står för minskningen. Av den aktuella gruppen revisorer var 59 kvinnor och 46 män. 23 av de som var under 40 år hade varit auktoriserade i mindre

än ett år, 58 hade varit auktoriserade i mer än ett, men mindre än fem år och 24 hade varit auktoriserade i minst fem år.

Antal auktoriserade revisorer under 40 år som har avregistrerat sig 2021 fördelat på revisionsbyrå

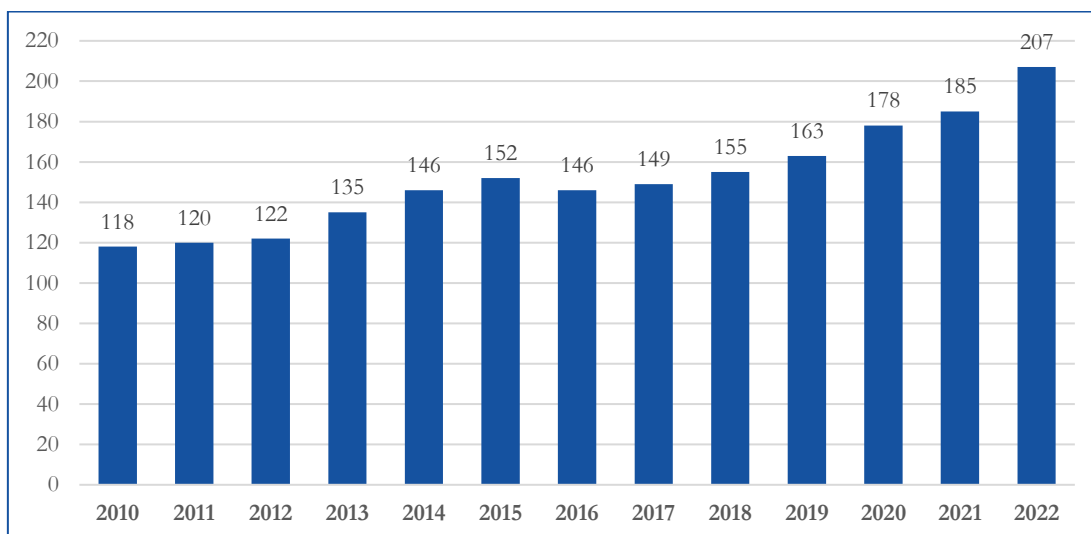
34	PwC
15	EY
14	Grant Thornton
13	Deloitte
8	KPMG
7	BDO
2	Mazars
12	Övriga

Antal kvalificerade revisorer vid årets slut fördelat per ålderskategori och jämfört med föregående år

Fördelningen av kvalificerade revisorer mellan de olika ålderskategorierna är relativt lika jämfört med föregående år. Den yngsta revisorn är 26 år och den äldsta är 83 år.

Antal registrerade revisionsbolag i början av respektive år⁴

Den 5 januari 2022 fanns det 207 bolag i Revisorsinspektionens register, varav 199 registrerade revisionsbolag och åtta revisionsföretag från tredjeland⁵. Under perioden 2010–2019 ökade antalet registrerade revisionsbolag med i genomsnitt fem per år. Ökningstakten har därefter tilltagit och ligger nu på nästan 15 bolag per år.

Under år 2021 har Revisorsinspektionen fattat beslut om ovanligt många nya registreringar av revisionsföretag från tredjeland (fyra stycken). Samtliga ansökningar har skett som en konsekvens av att övergångstiden för Förenade kungarikets utträde ur EU (Brexit) löpte ut vid årsskiftet 2020/2021.

Under år 2021 har Revisorsinspektionen fattat beslut om 17 nya registreringar av revisionsbolag. Åtta av bolagen som ansökte om registrering hade vid tidpunkten för ansökan i sina ägarstrukturer/koncerner minst en delägare som inte var en kvalificerad revisor. 14 av ägarstrukturerna hade mellan 1–4 fysiska personer som delägare. Av dessa 14 ägarstrukturer bestod endast en av fler än fyra bolag.

Den tilltagande ökningen av antalet registrerade revisionsbolag framstår i kontrast mot det sjunkande antalet kvalificerade revisorer. Det kan finnas olika bakomliggande orsaker till att allt fler kvalificerade revisorer väljer att registrera ett revisionsbolag. Att som registrerat revisionsbolag stå under Revisorsinspektionens tillsyn skulle kunna vara till konkurrensfördel vid marknadsföring gentemot kunder. Också möjligheten att kunna erbjuda delägarskap till medarbetare som inte är kvalificerade revisorer kan sannolikt vara till konkurrensfördel på en minskande arbetsmarknad.⁶

⁴ Mätningarna har gjorts under den första veckan av januari respektive år. För år 2020 gjordes dock mätningen den 3 mars.

⁵ Artikel 45 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG av den 17 maj 2006 om lagstadgad revision av årsredovisning, årsbokslut och koncernredovisning.

⁶ Av 14 och 15 §§ revisorslagen (2001:883) framgår att registrerade revisionsbolag och deras ägarbolag under vissa förutsättningar får ha delägare som varken är auktoriserade eller godkända revisorer.

3.4 Återkomst till yrket

Ansvar för en effektiv kompetensförsörjning och attraktiviteten för yrket ligger i första hand hos revisionsföretagen och revisorerna själva. Som tillsynsmyndighet kan dock Revisorsinspektionen bidra genom att kraven på auktorisation, fortsatt auktorisation och fortsatt godkännande underlättar rekryteringen av revisorer. Myndighetens regelgivning bör främja en effektiv personalförsörjning och sådana kunskaper och kompetenser som är och kommer att vara relevanta för revision. Mot denna bakgrund avskaffades det s.k. timkravet per den 1 juli 2019 och ersattes med en mer kvalitativt inriktad prövning av sökandens kompetens.⁷

Under den första tiden efter införandet av de nämnda regeländringarna återkom relativt många revisorer till yrket.⁸ Detta kan ha varit en tillfällig effekt till följd av att återkomst till yrket underlättades och att de som gynnades mest av de nya reglerna ansökte om auktorisation omedelbart när reglerna infördes. Under år 2021 har Revisorsinspektionen beviljat endast sju auktorisationer och ett godkännande för sökanden som har återkommit till yrket.

För ingen av de återvändande hade det gått mer än fem år sedan de var auktoriserade /godkända revisorer. Sedan de sökande lämnat revisorsyrket hade de arbetat som chef för redovisning och inköp, economichef, director advisory, redovisningschef, VD samt konsult inom revision och revisionsnära områden. De var födda mellan åren 1965–1988.

4 Iakttagelser från tillsynsverksamheten

Tillsynsverksamheten delas in i följande områden:

- **Kvalitetskontroll:** Kvalificerade revisorer och registrerade revisionsbolag är föremål för återkommande kvalitetskontroller. Dessa sker dels genom särskild kvalitetskontroll av företag av allmänt intresse, dels genom övrig kvalitetskontroll.
- **Riskbaserad tillsyn:** Utredning görs baserat på identifierade och/eller misstänkta riskfaktorer efter anmälan eller genom att Revisorsinspektionen på eget initiativ öppnar ett ärende. Utredning inom den riskbaserade tillsynen kan leda till att det blir aktuellt att meddela disciplinära åtgärder till enskilda revisorer eller registrerade revisionsbolag. Det är Tillsynsämnden för revisorer som fattar beslut i frågor om disciplinära åtgärder.
- **Tematillsyn:** Denna tillsynsform är riktad mot revisionsbranschen som helhet och mot ett specifikt område eller revisionsfråga. Vid en kvalitetskontroll eller riskbaserad tillsyn granskas ett specifikt revisionsföretags kvalitetssystem eller en enskild revisor. En tematillsyn omfattar däremot normalt flera revisionsföretag/revisorer i syfte att få en bättre helhetsbild samt kunna identifiera gemensamma utmaningar, ”best practice” eller ett förbättringsbehov för branschen.

Pandemin har påverkat arbetet inom tillsynen såtillvida att mer arbete utförts på distans än innan pandemin. Detta har dock inte påverkat kvaliteten i utförd tillsyn på ett negativt sätt.

⁷ Se närmare Revisorsinspektionens årliga rapport 2019, s. 8.

⁸ Under år 2020 beviljades 23 auktorisationer och ett godkännande för revisorer som återkom till yrket. Se närmare Revisorsinspektionens årliga rapport 2020, s. 9.

4.1 Kvalitetskontroller

Kvalificerade revisorer samt registrerade revisionsbolag ska vara föremål för en oberoende kvalitetskontroll. Syftet med en sådan kvalitetskontroll är att säkerställa att revisionsföretagens system för kvalitetssäkring och de av revisorerna utförda revisionerna håller en kvalitetsnivå som uppfyller de krav som ställs i lag, annan författning och god revisors- och revisionssed. Av 27 a § revisorslagen följer att revisorer och registrerade revisionsbolag, på grundval av en riskbedömning men minst vart sjätte år, ska vara föremål för en oberoende kvalitetskontroll. En kvalificerad revisor eller ett registrerat revisionsbolag som har revisionsuppdrag i företag av allmänt intresse ska dock vara föremål för en särskild kvalitetskontroll enligt de krav som uppställs i EU:s revisorsförordning. Kvalitetskontrollen ska vara ändamålsenlig och proportionell i förhållande till omfattningen av och komplexiteten i revisorns eller det registrerade revisionsbolagets verksamhet.

Särskild kvalitetskontroll

Revisorsinspektionen genomför de särskilda kvalitetskontrollerna avseende kvalificerade revisorer och registrerade revisionsbolag som har revisionsuppdrag i företag av allmänt intresse. Under år 2021 avslutade Revisorsinspektionen fyra sådana kvalitetskontroller. I samtliga fall genomfördes kvalitetskontrollen på både systemnivå och på uppdragsnivå. De avslutade kvalitetskontrollerna har lett till att två tillsynsärenden har öppnats där respektive revisor getts en varning.

Den sammanfattande bedömningen på systemnivå är att de ledningsfunktioner, system och riktlinjer samt policyer som har byggts upp inom revisionsföretagen generellt möter kraven för att uppfylla gällande kvalitetsnormer. I likhet med år 2020 har iakttagelser gjorts rörande riskbedömning och kundkännedomsåtgärder enligt penningtvättslagen i ett par av kvalitetskontrollerna. Ett annat återkommande område sedan tidigare år är hur revisionsföretagen övervakar att personalen löpande rapporterar förändringar i finansiella innehav samt följer upp personalens övriga engagemang och ägande och ifall dessa på något sätt påverkar oberoendet.

På uppdragsnivå bedöms revisionskvaliteten sammantaget vara tillfredsställande, även om det vid samtliga slutförda kontroller under året identifierats brister inom enskilda uppdrag och områden. En av de vanligast förekommande bristerna är att inte tillräckliga åtgärder vidtagits för att erhålla den förståelse som krävs avseende de allmänna IT-kontrollerna och de IT-relaterade riskerna. I flera kontrollerade revisionsuppdrag har det inte utförts någon analytisk granskning i revisionens slutfas. Likaledes har i flera uppdrag iakttagits att revisorerna inte vidtagit åtgärder i syfte att skaffa sig en förståelse för vilka eventuella kontroller som företagsledningen inrättat avseende upplysningar om närstående. Kommunikationen med relevanta företrädare för revisionsklienten har ibland inte varit tillräcklig. Det har exempelvis rört sig om felaktigheter i den finansiella rapporteringen, oegentligheter i ett dotterbolag och information om koncernrevisionen som inte rapporterats. I några uppdrag har granskningen av bokföringsposter inte utförts i tillräcklig omfattning. De av revisorerna inhämtade uttalandena från företagsledningen saknade i ett par fall de uppgifter och bekräftelser som ska lämnas avseende icke rättade felaktigheter. Brister har även funnits avseende uttalanden från relevanta befattningshavare inom företaget kopplade till granskningen av ersättning till ledande befattningshavare. I ett fall saknades uttalanden från relevanta befattningshavare avseende bolagsstyrningsrapporten.

Efter varje kvalitetskontroll lämnar Revisorsinspektionen en rapport med de iakttagelser som gjordes i samband med kvalitetskontrollen. Rapporterna publiceras i sin helhet på Revisorsinspektionens webbplats.

Vid ingången av år 2021 uppgick antalet revisionsbolag som reviderar företag av allmänt intresse i likhet med föregående år, till 15 stycken. För tre av bolagen (Deloitte, PwC och EY) utgjorde arvodet för sådan revision mer än 15 procent av de totala arvoden för revision av företag av allmänt intresse i Sverige.

Övrig kvalitetskontroll

Övrig kvalitetskontroll genomförs genom att Revisorsinspektionen dels kvalitetssäkrar den kvalitetskontroll som branschorganisationen FAR utför av sina medlemmar, dels får underrättelser från FAR om revisorer som är underkända vid denna kvalitetskontroll. Kvalitetskontrollerna omfattar främst mindre och mellanstora revisionsföretag och dess revisorer.

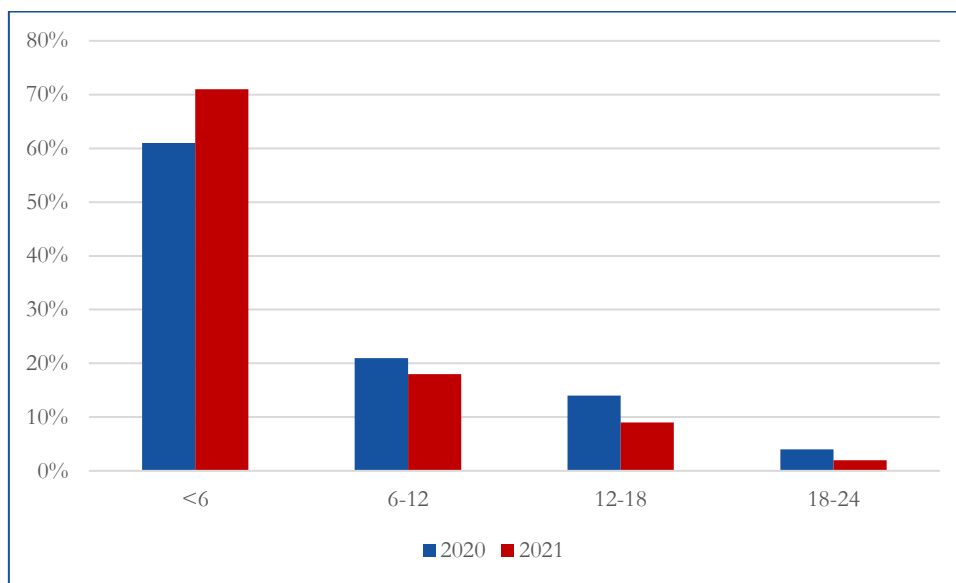
Under år 2021 fick Revisorsinspektionen tolv underrättelser från FAR. Av dessa var fyra under pågående utredning inom den riskbaserade tillsynen vid årsskiftet. Tre revisorer har av sagt sig godkännandet/auktoriseringen. Två revisorer har varnats och en revisor har fått sin auktorisation upphävd genom beslut i Tillsynsnämnden för revisorer. Två underrättelser har efter utredning skrivits av från fortsatt handläggning.

Revisorsinspektionen genomför även kvalitetskontroll av de kvalificerade revisorer som inte är medlemmar i FAR. Under år 2021 kontrollerades en revisor som underkändes i kontrollen. Kvaliteten i den revisorns revisionsverksamhet utreds nu vidare inom ramen för ett ärende inom den riskbaserade tillsynen. Ytterligare en kvalitetskontroll var planerad att utföras under året, men revisorn begärde att auktorisationen skulle upphävas innan kvalitetskontrollen hann påbörjas.

4.2 Riskbaserad tillsyn

Även om den riskbaserade tillsynen inte på samma sätt som kvalitetskontrollerna kan fånga upp de mer systematiskt förekommande problemen i revisionsbranschen utgör denna en betydelsefull del av den samlade tillsyn som Revisorsinspektionen bedriver. Den har ett nära samband med inspektionens övriga verksamhet, genom att tillhandahålla disciplinära påföljder om det konstateras brister av mer allvarlig natur. Den ger även en möjlighet att genomföra en mer avgränsad, koncentrerad tillsyn rörande enskilda frågor av allvarlig art eller frågor där det finns ett branschintresse av att sätta eller tydliggöra praxis. Under året har mer än hälften av alla öppnade tillsynsärenden avgjorts inom sex månader. Endast de mest komplicerade ärendena har haft en handläggningstid på 6–24 månader, men även bland dessa har merparten handlagts inom den nedre delen av spannet.

Handläggningstider för ärenden under året och jämfört med tidigare år

Det är Revisorsinspektionen som fattar beslut om huruvida det ska öppnas ett tillsyns- ärende eller inte. Oftast sker detta med anledning av att inspektionen får del av informa- tion som rör en kvalificerad revisor och som avser en påstådd brist i revisionsverksam- heten som skett inom de senaste fem åren. Skälen till att det öppnas ett ärende varierar, liksom varifrån informationen kommer. Revisorsinspektionens utgångspunkt är att de omständigheter som omfattas av anmälan ska utredas om det kan antas att det föreligger avvikelser från god revisors sed eller god revisions sed, oavsett vilken påföljden för detta kan tänkas bli. I den utsträckning som inspektionen bedömer att det kan finnas avvik- elser från de goda sederna som ligger utanför de omständigheter som omfattas av anmälan utreds dessa endast om de bedöms vara av mer allvarlig art, dvs. om påföljden kan antas ligga på varningsnivå eller högre.

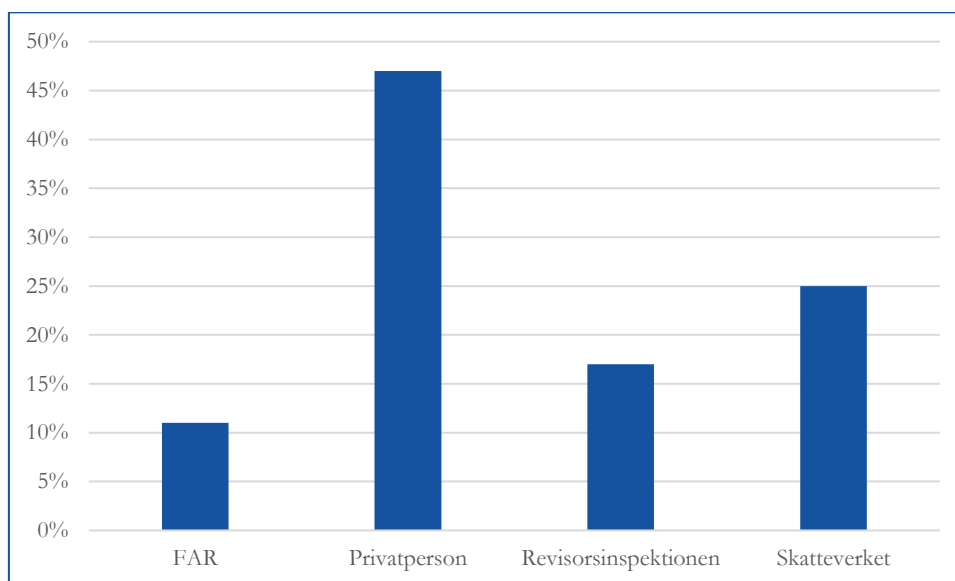
Revisorsinspektionen har under flera år arbetat med att effektivisera arbetsformerna och arbetar därför i hög utsträckning utifrån principerna om risk och väsentlighet. Detta har under året lett till att det i ett antal fall har räckt med enklare utredningsåtgärder för att göra bedömningen att det framstår som högst osannolikt att de omständigheter som omfattats av anmälan skulle kunna leda till en disciplinär åtgärd. I dessa fall har ytter- ligare utredningsåtgärder inte vidtagits och något ärende har inte öppnats. Detta förhåll- ningssätt frigör resurser hos myndigheten som kan användas för att arbeta mer koncer- trerat med de mer väsentliga tillsynsärendena och hålla handläggningstiderna för dessa så korta som möjligt. Under året har Revisorsinspektionen avgjort 97 tillsynsärenden. 4 av dessa avsåg obetald årsavgift och de kommer, utifrån syftet med den här rapporten, att bortses från i texten och diagrammen nedan.

Det varierar varifrån de öppnade ärendena har sitt ursprung. Cirka hälften av ärendena (44 stycken) har sitt ursprung i information som kommit till inspektionen från privat- personer. Den näst vanligaste orsaken (23 ärenden) har varit att det kommit in under- rättelser från Skatteverket. Detta är en markant uppgång från tidigare år (då 6 ärenden) och har sin förklaring i att det under året kommit in ett stort antal underrättelser från Skatteverket avseende omställningsstöd (21 ärenden). I 10 fall har ett tillsynsärende öppnats efter att inspektionen underrättats om att en revisor har blivit underkänd i en kvalitetskontroll, antingen genomförd av FAR eller av det revisionsföretag där revisorn är anställd. Av dessa avsåg 7 ärenden FAR:s kvalitetskontroll av sina medlemmar och 3

intern kvalitetskontroll inom revisionsföretaget. Av de ärenden som avgjordes under året hade 16 ärenden öppnats på Revisorsinspektionens eget initiativ, dvs. utan att inspektionen fått information från någon annan myndighet eller någon privatperson. Av dessa ärenden avsåg:

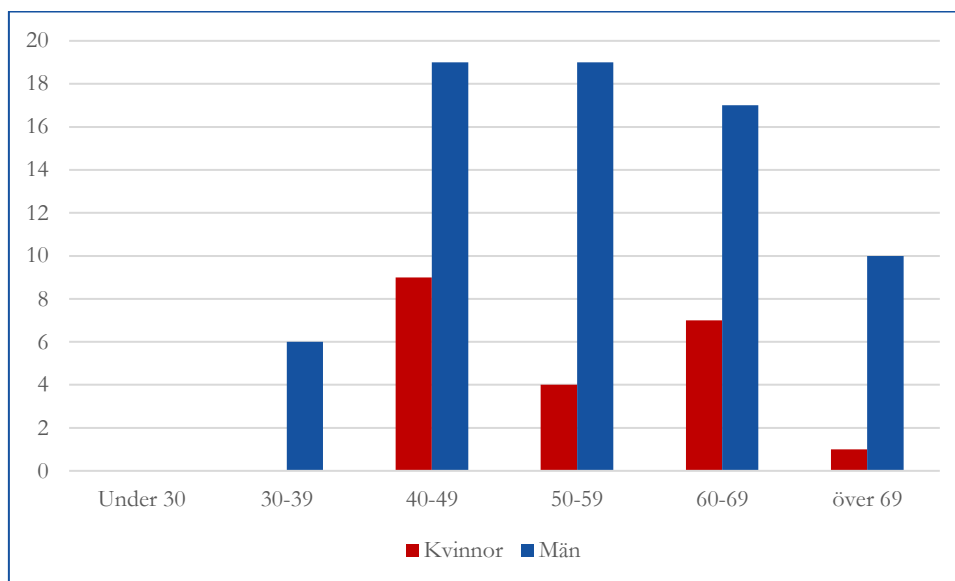
- tre allvarliga iakttagelser vid kvalitetskontroller av revisionsföretag med uppdrag i företag av allmänt intresse,
- två underkännanden i Revisorsinspektionens ordinarie kvalitetskontroll,
- ett ärende initierat baserat på omvärldsbevakning,
- två ärenden initierade som uppföljning av sådana revisorer som tidigare år fått mycket allvarlig kritik,
- fem ärenden initierade för att utreda efterlevnad av penningtvättslagen inom ett nätverk,
- två ärenden öppnade i samband med prövningen av ärende om fortsatt auktorisation, och
- ett ärende öppnat i samband med prövningen av ett ärende om fortsatt auktorisation eftersom det uppmärksammats att revisorn inte genomgått tillräcklig fortbildning.

Varifrån kommer anmälan?

Som konstaterats ovan (se avsnitt 3.4) utgör män 64 procent av revisorskåren och fördelningen inom åldersspannen är förhållandevis jämn. Statistiken visar dock att män är överrepresenterade inom den riskbaserade tillsynen. Den visar också att fördelningen inom åldersspannen är förhållandevis jämn. Populationen på årsbasis är dock låg och det är därför svårt att dra några närmare slutsatser av statistiken.

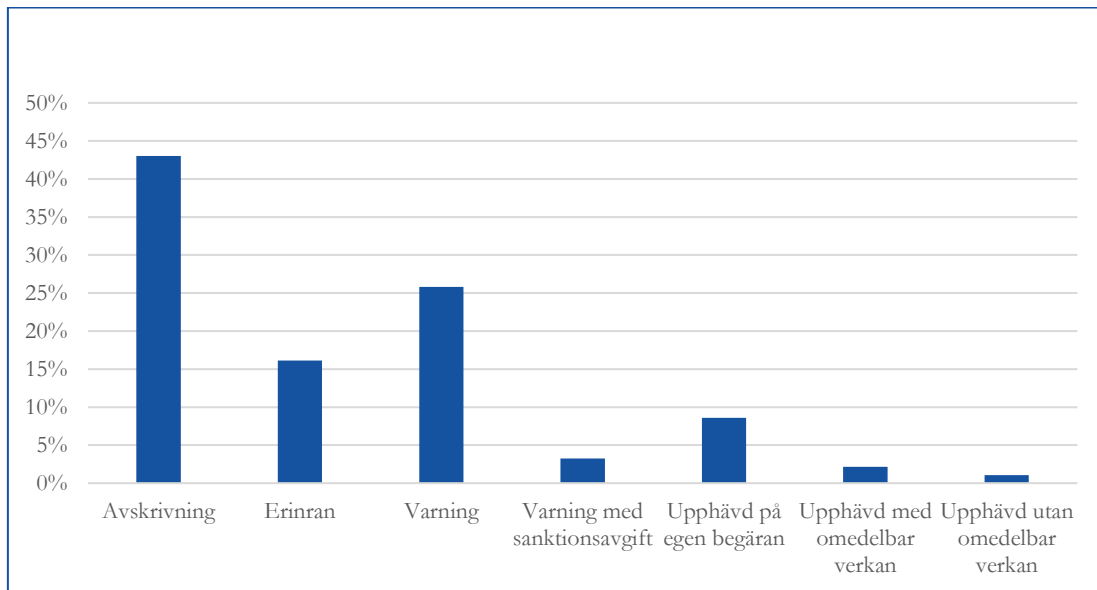
Tillsynsärendenas fördelning mellan kvinnor och män (antal)

När Revisorsinspektionen gjort bedömningen att ett tillsynsärende bör öppnas utreds detta med inriktning på om det kan antas ha skett några avvikelser från lag eller de goda sederna. Under året skrevs 42 procent av de öppnade ärendena av efter att utredningen visat att det antingen inte fanns skäl att anta att revisorn brustit i sina skyldigheter eller att myndigheten bedömt att det inte var möjligt att bevisa att brister förekommit. Elva procent av de öppnade ärenden avslutades innan utredningen hade kunnat slutföras med anledning av att revisorn själv begärde att få sin auktorisation eller sitt godkännande upphävd.

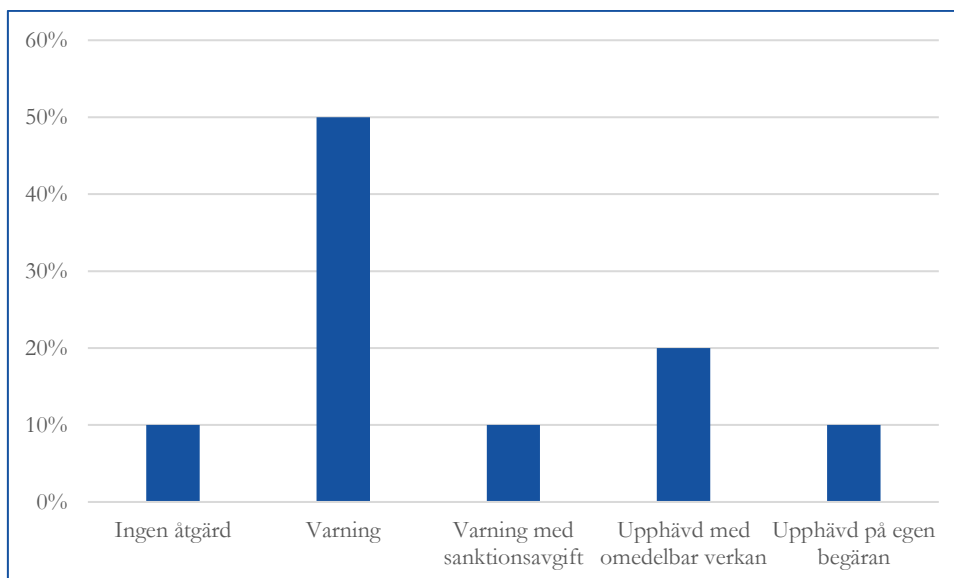
Om Revisorsinspektionen efter utredning gör bedömningen att ärendet inte ska skrivas av, lämnas beslutsförslag till Tillsynsnämnden för revisorer. Tillsynsnämnden sammanträder normalt sex gånger per år och fattar beslut om disciplinära åtgärder. Om revisorn har åsidosatt sina skyldigheter meddelas en disciplinär åtgärd som kan vara erinran, varning (som kan förenas med sanktionsavgift eller ett tidsbegränsat förbud) eller upphävande av revisorns godkännande eller auktorisation. Under året var varning den vanligast förekommande åtgärden. Detta är naturligt eftersom Revisorsinspektionen utifrån principerna om risk och väsentlighet i huvudsak utreder de förmodat mest allvarliga iakttagelserna. Under året förenades tre varningar med sanktionsavgifter. I två fall bestämdes dessa till 25 000 kr styck och i ett fall fanns det skäl att bestämma avgiften till 60 000 kr med hänsyn till att den reviderade verksamheten hade varit inriktad på att locka till sig investeringar från en inte o betydlig krets av enskilda.

Utgången i avslutade ärenden

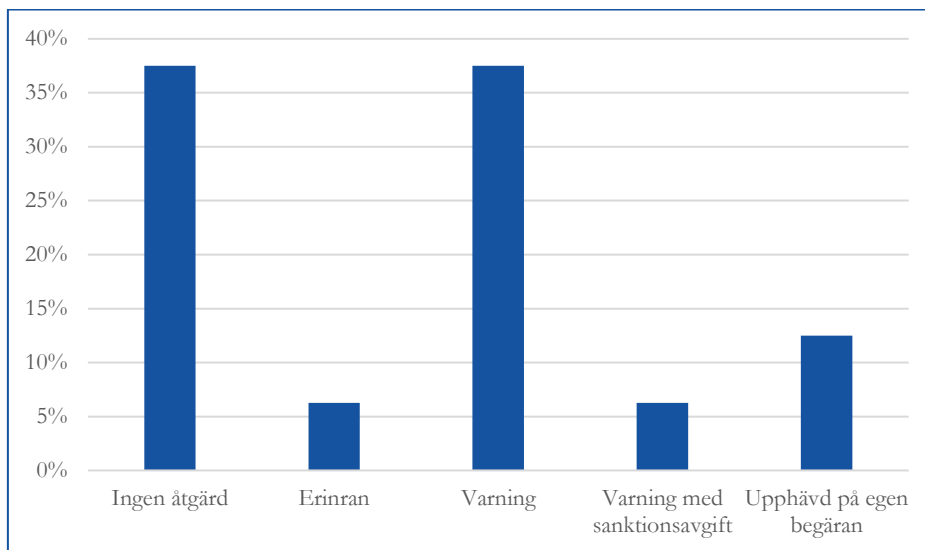

En analys av utgången i ärendena fördelat på varifrån de kommer leder till slutsatsen att avskrivningsfrekvensen är mycket hög i de ärenden som initieras av information från allmänheten och att det endast är i undantagsfall som de revisorer som blivit underkända i en kvalitetskontroll inte ges disciplinär kritik. Att det under året varit en hög andel ärenden öppnade på Revisorsinspektionens initiativ som skrivits av har sin förklaring i att samtliga de fem ärenden som myndigheten initierade för att kontrollera efterlevnad av penningtvättslagen inom ett nätverk skrevs av.

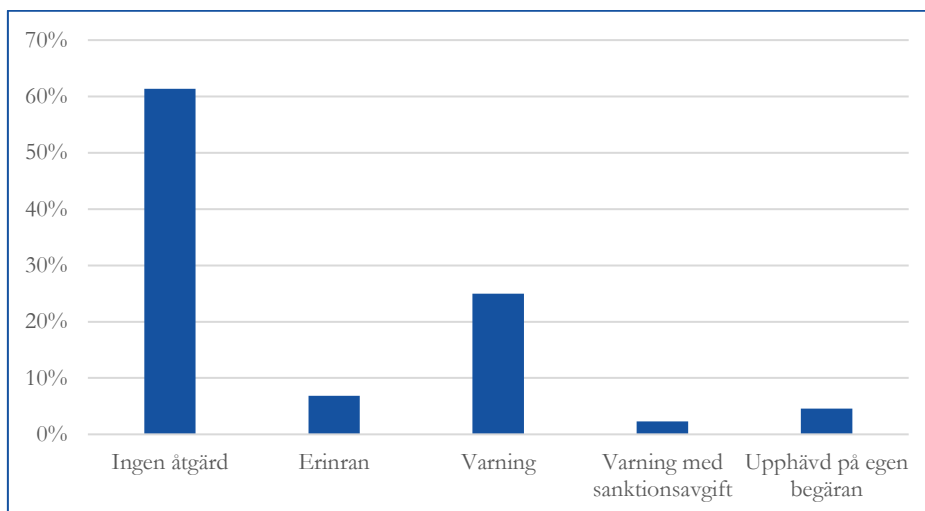
Utgången i ärenden som kommit från FAR

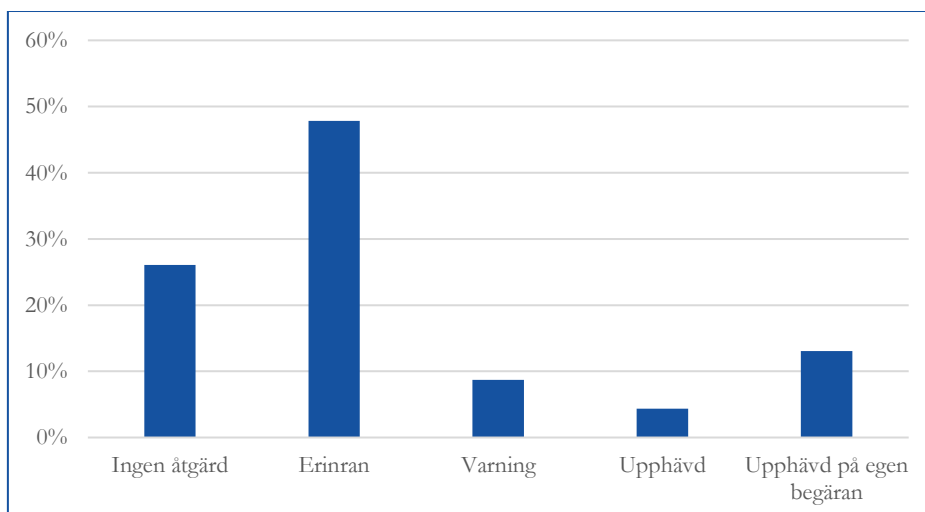
Utgången i ärenden som initierats av Revisorsinspektionen

Utgången i ärenden som kommit från privatpersoner

Utgången i ärenden som kommit från Skatteverket

4.3 Tematillsyn

Varje tematillsyn avslutas med en rapport. Rapporterna publiceras i sin helhet på Revisorsinspektionens webbplats. Under året har en tematillsyn avslutats, *Digitalisering och automatisering av revisionen*. En tematillsyn är pågående, *Revisionsföretagens ägande av andelar i företag som inte är revisionsföretag*.

Digitalisering och automatisering av revisionen

Den avslutade tematillsynen om digitalisering och automatisering har visat att användningen av automatiserade verktyg och tekniker överlag är utbredd hos revisionsföretagen. När det gäller mer avancerade automatiserade verktyg och tekniker såsom artificiell intelligens (AI) har dock utvecklingen inte kommit lika långt.

Generellt kan sägas att samtliga revisionsföretag som omfattades av tillsynen ser utmaningar när det gäller digitalisering och automatisering av sina verksamheter, men att dessa utmaningar ter sig lite olika. Exempel på utmaningar är tillgången till ny teknik för de mindre revisionsföretagen, hur kunddata får användas för träning av AI-verktyg, överföring av data samt kvalitet på data.

Den tekniska utvecklingen kan möjliggöra ökad kvalitet och effektivitet i revisionerna och en mer attraktiv roll för den framtida revisorn. På sikt kan affärsmodellen, där revisionsföretagen tar betalt utifrån nedlagd tid, komma att behöva ändras om kostnaderna för teknik ökar i relation till lönekostnaderna.

Utvecklingen befinner sig sannolikt i sin linda. Det kommer fortsatt att vara viktigt för Revisorsinspektionen att följa utvecklingen på området såväl genom vårt tillsynsarbete, med fokus på de särskilda kvalitetskontrollerna av revisionsföretag som reviderar företag av allmänt intresse, som genom bevakning av vad som tas fram av internationella standardsättare och tillsynsmyndigheter. I början av år 2022 arrangerade Revisorsinspektionen ett framtidsseminarium om digitaliseringen av revisionen där representanter från branschen och digitaliseringsexperter delade med sig av sina erfarenheter kring tematillsynens frågeställningar.

Revisionsföretagens ägande av andelar i företag som inte är revisionsföretag

Under året inleddes en tematillsyn av revisionsföretagens ägande av vissa andelar i andra företag. Syftet med tematillsynen är att kartlägga förekomsten av ägande såväl till omfattning som inriktning, analysera om detta ägande är förenligt med revisorslagen, erhålla ett bättre kunskapsläge för Revisorsinspektionen samt för revisorbranschen. Tillsynen ska slutligen leda till ett sammanställt underlag som ska kunna ligga till grund för fortsatta aktiviteter, såsom exempelvis informationskampanjer eller, om tillsynen visar på ett sådant behov, en begäran om lagändring. Tillsynen påbörjades i oktober 2020 och en enkät skickades ut till samtliga registrerade revisionsbolag i mars 2021. Resultatet av tillsynen bedöms kunna presenteras före sommaren 2022.

4.4 Internationell utveckling

Utöver de områden som redan framhållits i inledningen till denna rapport såsom förslag till ny internationell revisionsstandard för mindre komplexa företag, EU-kommissionens förslag till direktiv om förändrad hållbarhetsrapportering (CSRD) och EU-kommissionens öppna konsultation rörande förbättring av företagsrapporteringens kvalitet och

regelefterlevnad finns två rapporter från International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR) som vi väljer att lyfta fram inom ramen för denna årliga rapport och som beskrivs nedan.

IFIAR publicerade under våren 2021 sin nionde årliga undersökning av iakttagelser från medlemsländernas kvalitetskontroller av de sex största revisionsföretagen (PwC, KPMG, EY, Deloitte, BDO och GT). IFIAR har samlat in information avseende revisionsföretagens interna kvalitetskontrollsystem samt information avseende kvalitetskontrollerade revisionsuppdrag. 50 medlemsländer deltog i undersökningen.

IFIAR följer generella trender mellan åren och anser att antalet iakttagelser fortsatt är höga och att revisionsföretagen måste fortsätta sitt arbete med att få till revisioner av hög kvalitet. Rapporten finns i sin helhet på Revisorsinspektionens webbplats.

Arbetsgruppen The Internationally Relevant Developments in Audit Markets Task Force (IRDAM) etablerades inom IFIAR för att övervaka utvecklingen i IFIAR:s medlemsländer. För att göra detta genomfördes en omfattande undersökning där 50 medlemsländer deltog.

Enligt IRDAM:s undersökning gjordes iakttagelser inom fem områden: rotationsregler, gemensamma revisioner, kombination av revisions- och icke-revisionstjänster (NAS), insyn i revisionsrelaterad information och revisionsföretagens styrning och kultur.

- En majoritet av jurisdiktionerna rapporterar att de har rotationsregler. Detta är till stor del drivet av det regelverk som finns i EU:s medlemsstater rörande företag av allmänt intresse. En fjärdedel av de tillfrågade i IFIAR-undersökningen uppgav att deras jurisdiktion inte har några krav på revisorsrotation.
- I vissa jurisdiktioner finns gemensamma revisioner på plats, och införandet av gemensamma revisioner är under övervägande i ett antal andra.
- Tillhandahållandet av icke-revisionstjänster (Non Audit Services, NAS) till revisionskunder är i allmänhet föremål för begränsningar (när det gäller natur och omfattning) som måste följas. Exempel på restriktioner avseende NAS är att inte tillåta revisorer att tillhandahålla några NAS till företag av allmänt intresse som de granskar; att tillåta endast ”revisionsrelaterade” tjänster; relativt korta listor över angivna tillåtna tjänster; och svarta listor över förbjudna tjänster. Rörande upplysningar om arten av och/eller arvoden som betalats för NAS finns det stora variationer mellan olika jurisdiktioner. Tillsynsmyndigheter i ett fåtal jurisdiktioner överväger mycket hårdare restriktioner. Dessa inkluderar att inte tillåta revisionsföretag att tillhandahålla NAS till några enheter, oavsett om de är revisionsklienter eller ej, och eventuell separation av företagets revision och icke-revisionsverksamhet; medan andra har implementerat några av dessa åtgärder.
- Ett antal initiativ har tagits eller tas i IFIAR medlemsjurisdiktioner inom området öppenhet och offentliggörande av revisionsrelaterad information. Dessa inkluderar införandet av revisionskvalitetsindikatorer (AQI), Key Audit Matters (KAM)/Critical Audit Matters (CAM), rapportering om intern kontroll över finansiell rapportering (ICFR) av revisorer eller företag, förbättrade system för rapportering om fortsatt drift och annan transparensrapportering. I 16 medlemsjurisdiktioner har ett AQI-ramverk antagits och i 8 länder innehåller

ramverket obligatoriska delar. När det gäller KAM/CAM förefaller antalet utvalda områden och deras innehåll vara likartade över länderna. Hur IFIAR medlemsjurisdiktioner närmar sig reglering, granskning och rapporteringen av ICFR varierar avsevärt med avseende på både revisorer och företag. Medan alla svarande tillämpar ISA 570 eller motsvarande, har i 8 medlemsjurisdiktioner initiativ för att förbättra rapporteringssystem för fortsatt drift nyligen implementerats. Några andra svarande överväger införandet av striktare rapportering från revisorer av fortlevnadsfrågor, men har inte gjort det ännu. Enkätresultaten tyder på att transparensrapportering och liknande initiativ har vidtagits i många jurisdiktioner: vissa på ett obligatoriskt sätt medan andra på frivillig basis.

- Ungefär två tredjedelar av IFIAR-medlemmarna anger att kulturen granskas specifikt som en del av kvalitetskontrollerna, även om den stora majoriteten av IFIAR-medlemmarna anger att det inte finns några regler eller standarder som kräver att revisionsföretagen specifikt arbetar med beteende och organisationskultur inom sin revisionsverksamhet utöver de krav som ställs i ISQC 1 om ledningens ansvar för kvalitet.

IRDAM-rapporten finns i sin helhet på IFIAR:s webbplats.

5 Hur utreds en anmälan mot en revisor

